

อนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย
ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569)^{*}

A Trend of Thai Classical Dance Teaching Graduates' Characteristics
in Next Decade (2017– 2026 A.D.)

ภุรี วงศ์วิเชียร (Phuri Wongwichian)^{**}

ผศ.ดร.สุนทรา โตบัว (Assistant Prof. Dr. Suntara Tobua)^{***}

ผศ.ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ์ (Assistant Prof. Dr. Supachai Chanrasuwan)^{****}

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง อนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านนาฏศิลป์ไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต พ.ศ. 2560 – 2569) และกำหนดแนวทางที่เหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามที่กำหนด โดยประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (EFR: Ethnographic Future Research) วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดกรอบคุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย 2) ขั้นตอนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และองค์ประกอบคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย และการร่างอนาคตภาพ 3) ขั้นตอนการกำหนดแนวทางที่เหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามที่กำหนด

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านนาฏศิลป์ไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต พ.ศ. 2560 – 2569) มี 9 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ เชิงวิชาการ และวิชาชีพ คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย คุณลักษณะด้านจรรยาบรรณ คุณลักษณะด้านความรู้ เชิงวิชาการ และวิชาชีพ คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย คุณลักษณะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คุณลักษณะด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง คุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง คุณลักษณะด้านภาษา สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศและคุณลักษณะด้านความเป็นไทย 2) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามอนาคตภาพของคุณลักษณะที่ร่างขึ้น ประกอบด้วย (ก) การพัฒนาด้านหลักสูตรให้สามารถพัฒนาทักษะทางด้านวิชาการให้แก่ผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น (ข)

^{*} บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ สาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{**} นิสิตระดับปริญญาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Graduate student majoring in Educational Research and Evaluation, Kasetsart University) E-mail address : bomb8st@hotmail.com

^{***} อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{****} บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ สาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ตำแหน่งคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

การพัฒนาด้านผู้สอนโดยผู้สอนต้องปรับแนวคิดและทัศนคติในการสอนให้เหมาะสมกับหลักสูตรของสถาบันฯ และพัฒนาตำรา และสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพแก่การเรียนรู้ (ค) การพัฒนาด้านการเรียนการสอน โดยบูรณาการความรู้ทางด้านวิชาการและวิชาชีพเข้าด้วยกัน ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบการเรียนการสอนและสอดแทรกการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน (ง) การพัฒนาด้านกิจกรรมนักศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรม โครงการ ต่างๆ ตามที่สนใจ ส่งเสริมการมีจิตสาธารณะและการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างนักศึกษาหรือบุคคลภายนอกเพิ่มมากขึ้น และ (จ) การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ โดยสถาบันต้องกำหนดมาตรฐานบัณฑิตให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบัน มีระบบการคัดกรองการรับนักศึกษาในระบบปริญญาตรีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และวางแผนงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมโครงการของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: อนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู, อนาคตภาพ, นานุศิลป์ไทย

Abstract

The objectives of this research were to examine the characteristics of desirable teaching graduates on Thai Classical Dance in next decade (2017-2026) and to determine the quality development guidelines for these graduates. Based on the Ethnographic Future Research (EFR), the method consisted of 3 steps as follows: 1) initial data survey including literature reviews and face-to-face interviews with sixteen administrators and experts on vocational education management for Thai Classical Dance in Bunditpatanasilpa Institute; 2) exploring the relationships between the conceptual framework of determinate characteristics and empirical evidences: analyze by Exploratory Factor Analysis (EFA) and drafting scenario of the characteristics of teaching graduates on Thai Classical Dance; 3) formulating the appropriate guidelines on quality management for the graduates to achieve the desirable characteristics by applying EFR method.

The results of this research show that: 1) The desirable characteristics of teaching graduates on Thai Classical Dance in next decade include nine aspects as follows: intelligence, ethic and morale, academic and vocational knowledge, democratization, relationship, modernization, self-development, language and communication, information technology and Thainess; 2) The appropriate guidelines to achieve those characteristics consist of different developments; (a) Curriculum aims at developing more academic skills for students; (b) Teachers should adapt their teaching concept and attitude to be more appropriate to the institute's curriculum. Also, teaching materials should be more created efficiently related to each subject; (c) Learning focuses on integrating academic and vocational skills. In addition, the information technology and the ethical and moral development could be applied; (d) The

enrichment curricular activities should be arranged to provide more opportunities for students attending according to their interests. Meanwhile, such activities aiming to create public minds and working among students and with outsiders should be developed; (e) The graduates' standards of the Institute should be formulated suitable with its contexts. More effective screening system for new under-graduate students should be considered. Then, more budgets should be allocated in order to support student activities.

บทนำ

นาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะการร้องรำทำเพลงที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ โดยประดิษฐ์ขึ้นอย่างประณีตและมีแบบแผน ให้ความรู้ ความบันเทิง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมความรุ่งเรืองของชาติได้เป็นอย่างดี ช่วยแสดงให้เห็นความเป็นอารยประเทศ โดยบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองก็ด้วยประชาชนมีความเข้าใจศิลปะ เพราะศิลปะเป็นสิ่งมีค่า เป็นเครื่องโน้มน้าวอารมณ์ โดยเฉพาะศิลปะการละคร มีความสำคัญสามารถกล่อมเกลาคิดใจ โน้มน้าวอารมณ์ไปในทางที่ดี เป็นแนวทางนำให้คิดและให้กำลังใจ ในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่บ้านเมืองสืบไป (สุมิตร เทพวงษ์, 2548, 2-3)

ปัจจุบันสังคมไทยรับเอาศิลปวัฒนธรรม การแสดง การละเล่น และวิถีชีวิต ของชาวต่างชาติไม่ว่าตะวันออกหรือตะวันตกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้คนไทยโดยเฉพาะเยาวชนไทยส่วนใหญ่พากันห่างเหิน ละเลย จากศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ไทย จากสภาพการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อนาฏศิลป์ไทยที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ไทยเพิ่มมากขึ้น โดย วิธีการจัดการเรียนการสอนทางด้านนาฏศิลป์ไทย เป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญในการปลูกฝังส่งเสริมนิสัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม สร้างความรู้ ความเข้าใจ การกล้าแสดงออก และการร่วมมือกันอนุรักษ์ เผยแพร่ ศิลปะการแสดงของชาติให้ยั่งยืนต่อไป (สุมิตร เทพวงษ์, 2548, 3)

ปัจจุบันสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับ และมีวัตถุประสงค์สำคัญในการให้การศึกษาและส่งเสริมวิชาการ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานวิชาชีพถึงวิชาชีพชั้นสูง ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ ขางศิลป์ ทั้งไทยและสากล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำการสอน ทำการแสดง ทำการวิจัย และให้บริการทางวิชาการ ตลอดจนส่งเสริม สืบสาน สร้างสรรค์ ทะนุบำรุง และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายของชุมชนในท้องถิ่น คือ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2550, 12) โดยสถานศึกษาแห่งนี้ได้เปิดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในวิถีทางที่เอื้ออำนวยต่อการช่วยอนุรักษ์ สืบสาน และเผยแพร่ศิลปะของชาติด้านนาฏศิลป์ไทยให้จรรโลงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

ทั้งนี้จากการที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงมากมายอย่างรวดเร็วทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งมีการหลั่งไหลของวัฒนธรรมภายนอกเข้าสู่วิถีชีวิตของคนไทยและเยาวชนไทย ทำให้คุณลักษณะของบัณฑิตที่สถาบันการศึกษาแห่งต่างๆ กำหนดไว้ จึงไม่อาจจำกัดเพียงคุณลักษณะที่มีอยู่เท่านั้น แต่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมที่หลากหลายรอบด้าน เพื่อให้เหมาะกับการเป็นครูนาฏศิลป์ไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบกับการที่ประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียนย่อมมีผลกระทบต่อคุณลักษณะของ

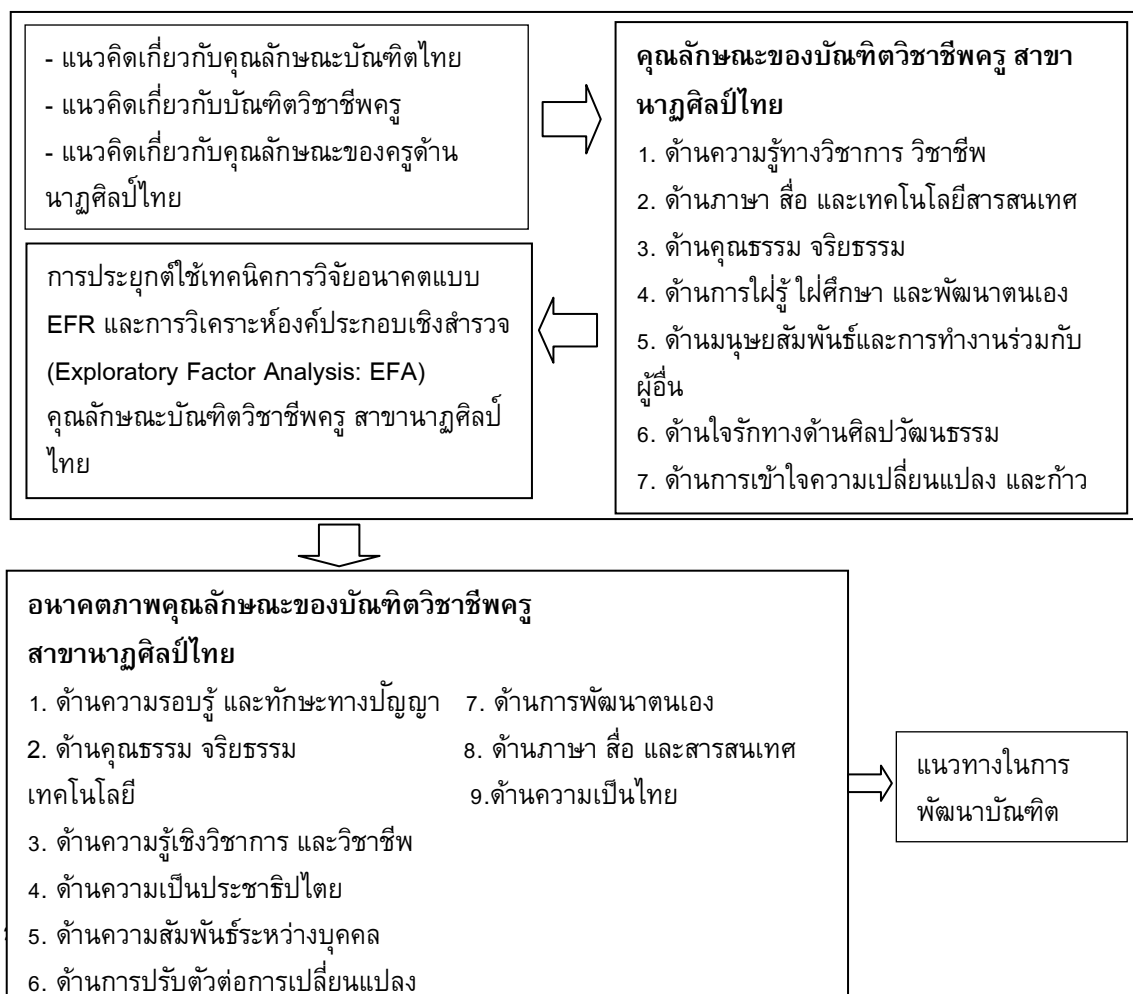
บัณฑิตวิชาชีพรุ สาขานาฏศิลป์ไทยที่อาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงจุดเด่น จุดที่ควรส่งเสริม พัฒนา ในคุณลักษณะ
ด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

จากประเด็นความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับอนาคต
ภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพรุ สาขานาฏศิลป์ไทย โดยเริ่มจากการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพรุ
สาขานาฏศิลป์ไทย ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาคุณลักษณะของผู้ศึกษา
วิชาชีพรุเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม โดยการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFR
(Ethnographic Future Research) และผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้แก่ สถานศึกษา
อื่นที่จัดการเรียนการสอนทางด้านนี้ ในการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ การกำหนดแผนการใน
การพัฒนาหลักสูตร การกำหนดนโยบายและวางแผนงานในการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพรุ สาขานาฏศิลป์ไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต
พ.ศ.2560 – 2569
2. เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามที่กำหนด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาอนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569) ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการวิจัยในครั้งนี้ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบคุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และองค์ประกอบของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย และการร่างอนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดแนวทางที่เหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามที่กำหนด

โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการในขั้นตอนการวิจัยในส่วนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบคุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย
ในขั้นตอนของการสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธี

1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร คู่มือ วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร คู่มือ วรรณกรรม และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพครู ที่พึงประสงค์ ทั้งในส่วนของครูในสาขาวิชาทั่วไป และครูทางด้านนาฏศิลป์ไทย จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย และนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานกำหนดกรอบแนวคิด เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิชาชีพครู และผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านนาฏศิลป์ไทยต่อไป

2. การสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิชาชีพครูสาขานาฏศิลป์ไทย

ในการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในระดับหัวหน้าภาควิชารองคณบดี รองผู้อำนวยการ และผู้ช่วยอธิการบดีขึ้นไป จำนวน 7 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทยของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 9 ท่าน โดยประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยอนาคตแบบ EFR (Ethnographic Future Research) คือ การสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำโดยประเด็นในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน จากนั้นใช้การตรวจสอบ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) แบบการวิเคราะห์สารระบบ (Taxonomy Analysis) โดยผู้วิจัยกำหนดคำหลักเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่คุณลักษณะของครูทางด้านนาฏศิลป์ไทยในแต่ละคุณลักษณะ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และองค์ประกอบของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย และการร่างอนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และองค์ประกอบของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย จากการเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งผลจากการสำรวจที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับนำไปร่างคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า ต่อไป โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาการดำเนินการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุม ความตรงตามเนื้อหา และความชัดเจนของข้อความ เพื่อให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัย ในการปรับปรุงการใช้ภาษาและรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม รวมทั้งสิ้นจำนวน 100 คน เพื่อพิจารณาความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพบว่า มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ 0.864
3. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหาร ครู อาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ไทย ผู้ปกครองของผู้ที่ศึกษาวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ศิษย์ปัจจุบัน ศิษย์เก่า และผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาชีพครู ด้านนาฏศิลป์ไทย จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 820 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 708 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.34
4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของข้อมูลส่วนบุคคล และใช้การวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อค้นหาลักษณะประกอบร่วมของตัวแปรต่างๆ รวมถึงศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า

2.2 การร่างอนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย

ผู้วิจัยนำผลจากการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) มาร่างภาพอนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569) จากนั้นนำภาพอนาคตที่ร่าง ไปกำหนดแนวทางในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาที่จะสามารถผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับอนาคตภาพที่สร้างขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดแนวทางที่เหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามที่กำหนด

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อคิดเห็นที่มีต่ออนาคตของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รวมถึงการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการบริหารจัดการด้านต่างๆ เพื่อช่วยในการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามภาพอนาคตที่กำหนด ในส่วนของหลักสูตร ผู้สอน การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา และการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้บริหารในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในระดับผู้ช่วยอธิการบดีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) แบบการวิเคราะห์สารระบบ (Taxonomy Analysis) โดยผู้วิจัยกำหนดคำหลักเพื่อ

พิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามภาพอนาคตที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

ตารางแสดงผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบ

องค์ประกอบ	ค่าไอแกน	ร้อยละของความ	ร้อยละของความแปรปรวน
		แปรปรวน	สะสม
1	20.43	38.55	38.55
2	4.97	9.39	47.94
3	2.59	4.89	52.83
4	1.93	3.63	56.46
5	1.52	2.88	59.34
6	1.29	2.43	61.76
7	1.22	2.31	64.07
8	1.12	2.11	66.18
9	1.05	1.99	68.18

จากตารางพบว่า ค่าไอแกน (Eigen value) ในแต่ละองค์ประกอบมีค่าไอแกนมากกว่า 1.0 ขึ้นไปพบว่า ได้องค์ประกอบทั้งหมด 9 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาทั้ง 9 องค์ประกอบ พบว่าความแปรปรวนสะสมทั้ง 9 องค์ประกอบ เท่ากับ ร้อยละ 68.18 ของความแปรปรวนทั้งหมด

และจากการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับอนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569) สามารถผลการดำเนินการวิจัยในส่วนต่างๆ ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคต (พ.ศ. 2560 – 2569)

จากการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่างๆ สามารถสรุปคุณลักษณะที่บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตควรมีในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1.1 คุณลักษณะด้านความรู้ และทักษะทางปัญญา

บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนทางด้านนาฏศิลป์ไทยเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี รูปแบบการแสดง ภาษาและข้อมูลพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน สามารถนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ให้เข้ากับศิลปวัฒนธรรมไทยได้นอกจากนี้บัณฑิตควรมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ รวบรวมข้อมูล สภาพปัญหาของงานและองค์กรเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความคิดที่เป็นระบบ สามารถเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์และเลือกวิธีการหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม

บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับการเป็นผู้สอนทางด้านนาฏศิลป์ไทย ควรเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม ตัดสิน

เรื่องราวต่างๆ อย่างมีเหตุผล มีความอดทน และเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อการงาน และหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย และต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นผู้ที่มีความรัก ความเมตตา กรุณา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์และบุคคลรอบตัว

1.3 คุณลักษณะด้านความรู้ ความเข้าใจวิชาการ และวิชาชีพ

บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตจะต้องมีความสามารถด้านคณิตศาสตร์พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย สามารถดำเนินการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ด้านนาฏศิลป์ไทยได้ มีความสามารถในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ด้านนาฏศิลป์ไทยนอกจากนี้จะต้องมีความรู้ ด้านจิตวิทยาทางการศึกษา ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการสอน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ไทย รวมถึงความรู้ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และควรมีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ไทยเป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติและถ่ายทอดศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ไทยได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.4 คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย

บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตควรมีความเคารพ นับถือ พระมหากษัตริย์ และเชื้อพระวงศ์ทุกพระองค์ เคารพและยึดถือปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นผู้ที่ไม่เกียติ และเคารพในสิทธิ ความคิดเห็น และการตัดสินใจของตนเองและผู้อื่น

1.5 คุณลักษณะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตควรเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนยอมรับคุณค่า และความแตกต่างในแต่ละรายบุคคล ไม่ดูถูก หรือให้ร้ายผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับคนหมู่มากได้เป็นอย่างดี ยินดีให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ และพยายามปรับตัว ปรับแนวคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับเพื่อนร่วมงาน

1.6 คุณลักษณะด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตต้องรักการเรียนรู้ และศึกษาสิ่งใหม่ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ สามารถรับรู้ เข้าใจ ยอมรับ และปรับตัวการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้อย่างดีและไม่มีอคติ

1.7 คุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง

บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตควรมีใจรักในการฝึกฝนและพัฒนาตนเองด้านต่างๆ มุ่งมั่น อดทน ในการฝึกฝนและทบทวนศาสตร์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทยอย่างสม่ำเสมอ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพใหม่ๆ พร้อมทั้งเปิดรับข้อมูลความรู้ใหม่ๆ ในสาขาวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย

1.8 คุณลักษณะด้านภาษา สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตควรมีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนทางด้านนาฏศิลป์ไทยเป็นอย่างดี สามารถสร้างสื่อ นวัตกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม สืบค้นข้อมูลและเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.9 คุณลักษณะด้านความเป็นไทย

บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตจะต้องมีใจรัก ชื่นชม และนิยมชมชอบ ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีของไทยยึดถือปฏิบัติตนตามข้อปฏิบัติอันดีงามของชาติ และพยายามเผยแพร่ และสืบสานภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ตามโอกาสอันควร

2. แนวทางที่เหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามอนาคตภาพของ คุณลักษณะที่สร้างขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาการผลิต บัณฑิตให้สอดคล้องกับอนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตที่ผู้วิจัยได้ข้อสรุป ดังต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาด้านหลักสูตร

สถาบันฯ จะต้องพัฒนาหลักสูตรที่สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ ให้แก่ผู้เรียนเพิ่มมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน ทั้งในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การวิจัย ภาษาอังกฤษ ภาษาต่างประเทศอื่น และการเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศให้ได้อย่างเหมาะสม มีการปรับปรุงเนื้อหาของ รายวิชาในหลักสูตรให้เชื่อมโยงเนื้อหาในแต่ละรายวิชาให้สัมพันธ์หรือเกี่ยวเนื่องกัน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้หลักสูตรควรมีการกำหนดน้ำหนักการเรียนรู้อยู่ในหลักสูตรให้ชัดเจน มีการ กำหนดสาระการเรียนรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพให้มีน้ำหนักความสำคัญทัดเทียมกัน รวมถึงดำเนินการบริหาร หลักสูตรด้านนาฏศิลป์ไทยไปสู่หลักสูตรระดับนานาชาติ

2.2 การพัฒนาด้านผู้สอน

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรของสถาบันฯ ให้ชัดเจน ว่ามีความต้องการในการผลิตบัณฑิตที่มี คุณลักษณะในด้านไหน อย่างไร ผู้สอนควรมีการปรับทัศนคติในการสอนของตนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้ของหลักสูตร เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ให้ คำแนะนำต่างๆ แก่ผู้เรียน ผู้สอนต้องมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทาง วิชาการ และสังคม รวมถึงมีการพัฒนาเอกสารตำรา และใช้สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบการ จัดการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 การพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน

ในระบบการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องมีการสนับสนุนการสร้างสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น มีการบูรณาการความรู้ทางด้านวิชาการและวิชาชีพเข้าด้วยกัน รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างวิชา สอดแทรกสร้างความรู้อื่นๆ และคุณลักษณะด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน มีรูปแบบการเรียนรู้นอกชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น เน้นการสร้างประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน สร้างโอกาสในการ พบปะ และติดต่อสื่อสารบุคคลภายนอกมากขึ้น

2.4 การพัฒนาด้านกิจกรรมนักศึกษา

สถาบันฯ ควรให้การส่งเสริมผู้เรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างนักศึกษา หรือทำงานร่วมกับบุคคลภายนอก เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสนในการรับผิดชอบการวางแผนการดำเนินงานและ ดำเนินการในส่วนต่างๆ ด้วยตนเองตามที่ผู้เรียนสนใจ นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ใน เวทีระดับชาติหรือนานาชาติเพิ่มมากขึ้น ให้การสนับสนุนงบประมาณหรือทุนในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ กับ หน่วยงาน องค์กร ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.5 ด้านการบริหารจัดการ

สถาบันฯ ต้องกำหนดมาตรฐานบัณฑิตให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันฯ มีการจัดระบบการคัดกรองผู้ศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับอาเซียน โดยเฉพาะ ในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ประสาน ติดต่อ หรืออื่นๆ สถาบันฯ ต้องให้การสนับสนุนการเรียนรู้ และงบประมาณที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของผู้สอนและบุคลากร การศึกษาด้านต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง และการค้นคว้าต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569)

จากการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569) พบว่า บัณฑิตควรมีคุณลักษณะในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 คุณลักษณะด้านความรู้ และทักษะทางปัญญา บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในอนาคตควรมีคุณลักษณะด้านความรู้ และทักษะทางปัญญา สอดคล้อง กระทรวงศึกษาธิการ (2554, 21-22) ที่ได้กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ว่า บัณฑิตสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ วิชาเอกนาฏศิลป์ จะต้องมีความรู้ด้านทักษะปัญญา สามารถ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องในศาสตร์ สาขานาฏศิลป์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ แก้ปัญหา การพัฒนาผู้เรียน และการต่อยอดองค์ความรู้ มีความเป็นผู้นำ ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในการสอนนาฏศิลป์

1.2 คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับการเป็นผู้สอนทางด้านนาฏศิลป์ไทย ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู สอดคล้องกับ เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ที่คุรุสภา (2556, 69) กำหนด ในมาตรฐานที่ 8 ว่า ครูทุกคนจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความ เป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง และผลการวิจัยของ ทวีกาญจน์ ตั้งวีระพรพงศ์ (2556) ที่พบว่าคุณลักษณะของครูควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ มีความ เอาใจใส่ต่องานที่ปฏิบัติ มีจรรยาบรรณและความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ

1.3 คุณลักษณะด้านความรู้เชิงวิชาการ และวิชาชีพ บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพเป็นอย่างดี สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2554, 21-22) ที่ได้กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ว่าบัณฑิตสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ วิชาเอกนาฏศิลป์ จะต้องมีความรู้ สามารถบูรณาการของความรู้นาฏศิลป์ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ ประเภท จารีต ขนบธรรมเนียมนิยม วรรณคดี รูปแบบ และองค์ประกอบในการจัดการแสดง และทักษะนาฏศิลป์ไทยที่เป็นแบบแผน นาฏศิลป์ พื้นบ้าน นาฏศิลป์ตะวันออก และนาฏศิลป์ตะวันตก รวมถึงเป็นผู้ที่มีสุนทรียศาสตร์

1.4. คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตควรเคารพและยึดถือปฏิบัติตนตามหลักประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้เกียรติ และเคารพในสิทธิ ความคิดเห็น และการตัดสินใจของตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554: 3) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบคุณลักษณะของบัณฑิตยุคใหม่ที่สำคัญ ควรมีคุณลักษณะด้านความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนมีความเป็นพลเมืองดีของภูมิภาคและของโลก มีค่านิยมที่ถูกต้องทั้งด้านสังคมและมนุษยธรรมประกอบ

1.5 องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับคนหมู่มากได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูที่ ครูสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549: 38 - 53) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่ว่า ครูจะต้องร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และจรรยาบรรณวิชาชีพครูต่อผู้ร่วมประกอบอาชีพที่ครูสภา (2556, 74) ที่ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

1.6 คุณลักษณะด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตต้องสามารถรับรู้ ปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้อย่างดีและไม่มีอคติ รักการเรียนรู้ และศึกษาสิ่งใหม่ๆ สอดคล้องกับ คุณลักษณะเฉพาะของบัณฑิตคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2555, 2) ที่กำหนดไว้ว่า บัณฑิตวิชาชีพครูต้องสามารถครองตนด้วยเกียรติ ศักดิ์ศรีของครูอย่างมีความสุข ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก รวมถึงคุณลักษณะของบัณฑิตยุคใหม่ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554: 3) ด้านทักษะ กล่าวคือ มีทักษะการ ดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ (Life & career skills) ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสโฆษณาชวนเชื่อ สามารถใช้วิจารณ์ญาณต่อข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ ตลอดจนมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลง

1.7 คุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตจะต้องรักการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาศิลปนาฏศิลป์ไทย สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554: 3) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะของบัณฑิตยุคใหม่ที่สำคัญควรประกอบด้วยด้านความรู้ โดยมีความสามารถในการหาความรู้เพิ่มเติมมีนิสัยใฝ่รู้ และแนวคิดของวิมลศรี อุปรมย์ (2553, 26-27) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนสาขานาฏศิลป์ไทยจะต้องฝึกฝน ศึกษาหาความรู้ ความชำนาญ ตั้งใจฝึกฝน

1.8 คุณลักษณะด้านภาษา สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนทางด้านนาฏศิลป์ไทย เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2554, 21-22) ที่ได้กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ว่าบัณฑิตสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ วิชาเอกนาฏศิลป์ จะต้องมีความรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ มีความไวในการวิเคราะห์สรุปความคิดรวบยอด ข้อมูล ข่าวสาร

ด้านนาฏศิลป์ สามารถสื่อสาร มีดุลยพินิจในการเลือกใช้ และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และเชมณัฐ มิ่งศิริธรรม (2556) ที่พบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะคอมพิวเตอร์แบบพกพาและอินเทอร์เน็ต ทักษะด้านสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ทักษะด้านข้อมูลสารสนเทศ ทักษะด้านการใช้สารสนเทศ และทักษะด้านอินเทอร์เน็ต

1.9 คุณลักษณะด้านความเป็นไทย บัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคตจะต้องมีใจรักศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีของไทย มีความมุ่งมั่นในการเผยแพร่ และสืบสานภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ตามโอกาสอันควร สอดคล้องกับ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครูศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ของกระทรวงศึกษาธิการ (2554, 21-22) ที่ว่าบัณฑิตทางด้านนาฏศิลป์จะต้องมีสุนทรียศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ไทย

2. แนวทางการพัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริม การดำเนินงานในส่วนต่างๆ

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางทางบริหารจัดการด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ผู้วิจัยสรุปไว้ มีแนวทางการพัฒนาที่น่าสนใจ ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตร

ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถพัฒนาความสามารถทางด้านวิชาการ วิชาชีพให้แก่ผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ สุบิน ยุระรัช (2556: 142 - 153) ที่ว่า สถาบันอุดมศึกษาควรพิจารณาให้มีการบรรจุวิชาทักษะทางภาษาเป็นวิชาบังคับหรือบังคับเลือกให้ครบทุกหลักสูตร และสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551: 1 - 10) ที่ว่าการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาให้สถาบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการปรับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง เป็นศูนย์การศึกษานานาชาติ เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

2.2 ด้านผู้สอน

ผู้สอนควรมีการพัฒนาตนเองและศึกษาความรู้เพิ่มเติมในส่วนต่างๆ สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2555, 46 - 48) ที่ได้กล่าวถึงการสอนที่ดีว่ามีประสิทธิภาพต้องการครูที่มีคุณสมบัติมากกว่าการเป็นผู้ทำหน้าที่สอน (Instructor) คือต้องการครูที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ชี้แนะการเรียนรู้ (Learning Coach) และเป็นตัวแทนในการนำผู้เรียนท่องเที่ยวไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ได้ (Learning Travel Agent) บทบาทของครูในโลกยุคใหม่จึงต้องกว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ดูแลโปรแกรมการเรียนการสอนเท่านั้น

2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้

ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551: 1 - 10) ที่ว่าสถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาให้สถาบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการปรับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และ ชนิตดา ภูหงส์ทอง (2556) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนให้แก่บัณฑิตให้ได้รับการฝึกอบรมด้านความเป็นครูในทศวรรษที่ 21 จะมีคะแนน

พฤติกรรมความเป็นครู เจตคติต่อวิชาชีพครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านิสิตครูที่ได้รับการสอนแบบบรรยายและไม่ได้รับการกระทำใด

2.4 ด้านกิจกรรมนักศึกษา

ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนในการพัฒนาด้านทั้งวิชาการ ประสบการณ์ และคุณลักษณะ ความเป็นครูให้แก่ผู้เรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ ข้อเสนอของสุบิน ยุระรัช (2556: 142 - 153) ที่ว่า สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้ศึกษาดูงานหรือเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน การพัฒนาสมรรถนะและทักษะในการประกอบวิชาชีพในประเทศกลุ่มอาเซียน

2.5 ด้านการบริหารจัดการ

ควรมีการวางแผนทางในการบริหารจัดการและจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ ผู้เรียนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของผู้สอนและบุคลากรการศึกษาด้านต่างๆ สอดคล้องกับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551: 1 – 10) ที่ว่าสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยต้องพัฒนาให้สถาบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการปรับกระบวนการเรียนการสอนตระหนักในเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) และควรมีการพัฒนาคณาจารย์ บุคลากรให้มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569) และแนวทางการพัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริม การดำเนินงานในส่วนต่างๆ ไปใช้ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ควรนำข้อสรุปคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยในอนาคต และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการผลิตบัณฑิต และการบริหารจัดการงานด้านต่างๆ

2. สถานศึกษาที่จัดการศึกษาวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย ควรนำข้อสรุปที่ผู้วิจัยค้นพบ ไปเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบคุณลักษณะที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา รวมถึงใช้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานส่วนต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะตามกรอบคุณลักษณะที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาข้อมูลคุณลักษณะบัณฑิต และแนวทางการพัฒนาบัณฑิตจากสถานศึกษาอื่นที่จัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปเทียบเคียงกับบริบทของสถานศึกษาได้ทุกสถานศึกษา

2. ควรมีการพัฒนากระบวนการวิจัยหรือประยุกต์แนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงอนาคตรูปแบบอื่นๆ ที่มีกระบวนการ รายละเอียด และขั้นตอนในการคัดกรองหรือตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลที่ดำเนินการจัดเก็บจากการสัมภาษณ์เพิ่มมากขึ้น เช่น รูปแบบการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR การสร้างกงล้ออนาคต (Future Wheels) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). มาตรฐานการอุดมศึกษา. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.

(2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.

(2554). มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.

เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2556). “การวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 สำหรับครู.” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. ปีที่ 6, ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2556) : 67 – 79.

คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2555). หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (5 ปี). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.

คุรุสภา. (2556). ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. กระทรวงศึกษาธิการ.

จุฬพล พูลภัทรชีวิน. (2546). “ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR”. วารสารครุศาสตร์ 32, 1(ก.ค. – ต.ค. 2546): 1-39.

ชนัดดา ภูหงษ์ทอง. (2556). “การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 เจตคติต่อวิชาชีพครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนิสิตนักศึกษาครู ชั้นปีที่ 1 โดยการใช้การฝึกอบรมเรื่องการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 กับการสอนแบบบรรยาย.” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. ปีที่ 6, ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2556) : 154 – 164.

ทวีกาญจน์ ตั้งวีระพรพงศ์. (2556). “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูฝึกฝีมือแรงงานในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน.” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. ปีที่ 6, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2556) : 426 – 439.

วิมลศรี อุปรมัย. (2553). นาฏกรรมและการละคร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2551). พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2550. ตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 32 ก.

(2555). แผนกลยุทธ์การพัฒนาศาสนาบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2555 – 2559 (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่2). กองนโยบายและแผน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. จังหวัดนครปฐม.

สุบิน ยุระรัช. (2556). การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทยสู่อาเซียน. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม 2556, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สุมิตร เทพวงษ์. (2548). **นาฏศิลป์สำหรับครูประถมศึกษา – อุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร:โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559)**.
บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน
ยุคใหม่ เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้วยการบูรณาการไอซีที ในการเรียนรู้
ด้วยโครงการ**. สำนักนโยบายและแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). **จดหมายข่าวสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีที่ 2
ฉบับที่ 74 ประจำวันที่ 8 สิงหาคม 2554**. กรุงเทพมหานคร.
- (2555). **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)**. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา. (2551). **กิจกรรมนักศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต**.
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร.

ภาษาต่างประเทศ

- Jerome C. Glenn. (1999). **Futures Research Methodology Version 1.0**. American Council
for the United Nations University.
- Masini, B. and Eleonora. (1993). **Why Futures Studies?** London: Grey Seal.
- Textor, R. B. (1980). **A Handbook on Ethnographic Futures Research**. Stanford,
Calif. Stanford University.
- Theodore, J. G. (1994). **Cross – Impact Method. Futures Research Methodology
Version 1.0**. American Council for the United Nations University.